

De rubriek BBMP Forum staat open voor bijdragen van lezers. Voor deze BBMP en Forum-bijdrage aan de is-kinderopvang-wel-goed-voor-baby's-discussie van Clarine de Leve, partner in Vyvoj, directeur E-school Kinderopvang en lid van het pedagogenplatform. Zij geeft een inleiding op haar stelling die op W: BBMP.nl/Forum bediscussieerd kan worden.

Een nieuwe tijd vraagt nieuwe zorg voor baby's

'Mama, wanneer stop je nu met je schuldig te voelen?', vroeg onlangs een dochter aan een collega naar aanleiding van de discussie over te veel stress voor baby's in de kinderopvang. Zij en haar jongere zus en broer zijn op de leeftijd van zes weken naar de kinderopvang gegaan. Immers, na zes weken ging een werkende moeder weer aan de slag.

Terwijl in het begin van de jaren negentig nog slechts 20 procent van de kinderen in de leeftijdsgroep van 0 tot 4 jaar gebruikmaakte van de formele kinderopvang en het gebruik van de naschoolse opvang nog verwaarloosbaar was, maakte in 2008 volgens het ministerie van OCW 55 procent van de kinderen tussen de 0 en 4 jaar gebruik van de formele kinderopvang (dagopvang of gastouderopvang) en 17 procent van de kinderen in de leeftijdscategorie van 4 tot 12 jaar (buitenschoolse opvang of gastouderopvang). (Cijfers op basis van het aantal kinderen met kinderopvangtoeslag, commissie Van Rijn 2009). Anno 2010 werkt 75 procent van de moeders met kinderen in Nederland in deeltijd.

De baby's van eind jaren tachtig en begin jaren negentig zijn de jongvolwassenen van nu. De vaders en moeders die nu en in de toekomst voor de keuze staan gezin en werk te combineren. Welke oplossingen waren er toen? In 'onze' tijd waren er nog aparte babygroepen. Immers de opvang in het gezin met veel individuele aandacht van de moeder voor haar kind was het ideaalbeeld. Dus als de baby niet thuis opgevangen kon worden moest de opvang elders zo veel mogelijk aan de kenmerken van een gezin voldoen. Baby's werden bij voorkeur opgevangen in een babygroep in een op baby's inge-

richt verblijf, verzorging en slaapruidten specifiek voor baby's. Op de babygroep werkten vaste medewerkers met affiniteit voor de opvang van baby's.

Er waren uiteraard ook toen grote kwaliteitsverschillen in de kinderopvang. Er werd echter nog geen systematisch kwaliteitsonderzoek gedaan zoals nu. Horizontale groepen, vaak met vaste dagdelen en vaste medewerkers pasten bij die tijd.

Een nieuwe tijd

In hun speurtocht naar onderdelen van de begroting waarop in de toekomst bezuinigd kan worden, zien veel politieke partijen een noodzaak om te snijden in de subsidie op kinderopvang. Juist in een tijd waarin de wetenschap komt met zorgwekkende berichten over onderzoeksresultaten naar de kwaliteit van de kinderopvang: i.c. het NCKO-onderzoek 2009 met als belangrijke conclusies dat het schort aan communicatieve en interactieve vaardigheden van de pedagogisch medewerkers op het gebied van praten en uitleggen, ontwikkelingsstimulering en het begeleiden van interacties tussen kinderen. En met de conclusie dat de kwaliteit van de babyopvang lager is dan de kwaliteit van opvang op de peuter- en verticale groepen.

Op het congres *De Babyopvang kan beter!* op 19 mei jl. werden de resultaten uit onderzoek op het ontstaan van stress bij baby's in de kinderopvang door prof. Marianne Riksen toegelicht. Conclusie: de opvang van baby's geeft in een aantal opvangsituaties te veel stress. Uit de recente publicatie *De Nederlandse Paradox. Kwaliteit en opvattingen van ouders in Nederland en Denemarken over de kinderopvang 2010* blijkt dat

ouders weinig beeld hebben van hoe het werkelijk tijdens de opvang met hun kind gaat. Ze worden geïnformeerd over het welbevinden van hun kind in de orde van slapen en eten. Het waarom en hoe van de pedagogische benadering van hun kind komt in de overdracht minder aan de orde. Daarnaast blijkt dat ouders de kinderopvang zien als een serieuze samenwerkingspartner in de opvoeding van kinderen. (Zie voor deze publicatie W: childcareinternational.nl of W: vyvoj.nl).

Zelf zorgen

Kunnen ouders niet gewoon zelf langer thuis voor hun baby's zorgen in een vorm van (betaald) ouderschapsverlof van een van beide ouders? Uiteraard lijkt dit een aantrekkelijke oplossing maar in deze tijd politiek en economisch niet haalbaar.

We kunnen er niet omheen. Willen we de kosten voor onze welvaart, scholing, zorg, de financiering van de aow en andere beleidsgebieden met elkaar blijven opbrengen, dan kunnen we deelname van ouders met jonge kinderen aan het arbeidsproces niet missen! Daarom is het niet waarschijnlijk dat verlenging van het zwangerschapsverlof of verruiming van het ouderschapsverlof de komende jaren zal worden doorgevoerd. Uit onderzoek, toegelicht door Trijne Berg - le Clercq van het NJI tijdens hetzelfde congres, blijkt dat ouders ook weinig in-

Stelling:

‘Het is beter voor baby’s als de (verzorgende) ouder maximaal vijf uur per dag werkt zodat de baby minder lang naar de kinderopvang hoeft te gaan.’

Toelichting: Als ouders hun werktijden over meerdere dagen per week verdelen, is de werk- en opvangdag korter en daarmee minder stressvol voor zowel de ouders als de baby’s en na de opvang is er thuis meer rust, tijd en aandacht voor de baby.
Reageer op deze stelling op W: BBMP.nl/Forum.

teresse hebben voor deze oplossing.

Stoppen met werken door de moeder (of de vader) wanneer er een baby is, was een passende oplossing tot begin jaren negentig van de vorige eeuw, maar anno 2010 niet meer. Daarom moet de kwaliteit van de babyopvang verbeterd worden!

Dat de kwaliteit van de babyopvang verbetering behoeft, is voor het werkveld geen verrassing. Het landelijk pedagogienplatform schreef er in november 2003 al een artikel over – *Werken aan babyopvang* – waarin de rechten van de baby en de voorwaarden voor een verantwoorde babyopvang concreet beschreven zijn. Zie ook: W: pedagogienplatform.nl.

Investeren in scholing

Saartje, een kinderopvanginstelling in Utrecht, had in 2007/2008 een project *Kinderen met plezier in beweging!*. Dit project is gerealiseerd met subsidie van SZW. Samen met een aantal collega-kinderopvanginstellingen heeft Saartje een toolkit en E-learningmodule ontwikkeld gericht op het verbeteren van de interactie van medewerkers in het meer bewegen van kinderen in de groep. De interactie tussen de medewerkers en baby’s in verticale groepen staat in de toolkit centraal. De toolkit geeft aangrijpingspunten voor ‘verstaan’ van de communicatie van hele jonge kinderen en hier sensitief als medewerker op in kunnen gaan. Het maakt hierbij de vertaalslag van het kind in de hoofdrol naar de verschillende onderdelen van het (pedagogisch) beleid. De E-learningmodule biedt de achtergrondkennis aan op het gebied van de ontwikkeling van kinderen en hoe hier als medewerker op ingespeeld kan worden. (Zie W: saartje.nl).

Ook de leden van Kindwijzer zijn dit jaar met subsidie van SZW een project gestart: *Baby’s in verticale groepen*. Binnen dit project wordt een richtlijn ontwikkeld die landelijk gebruikt kan worden voor de omgang met baby’s in de verticale groep. Daarnaast ontwikkelt KINDwijzer een speciale E-learningmodule waarin de medewerkers meer kennis opdoen van de ontwikkelingsfasen en behoeften van baby’s. ‘Het verstaan van (non)verbale communicatie van baby’s’ staat hierin centraal. Deze module is eind 2010 gereed (zie W: kindwijzer.nl).

Het ontwikkelen van pedagogische kaders voor de verschillende vormen van kinderopvang is een oplossingsrichting die we in Nederland zijn ingegaan. De ons omringende landen gingen ons hierin voor. Dit is de insteek van vastleggen van visie en vergroten van kennis. De implementatie van het *Pedagogisch Kader 0 tot 4 jaar* geeft, dat merken wij ook in de trainingen vanuit E-school kinderopvang, aanknopingspunten op het gebied van de verbetering van de babyopvang. Deze trainingen sluiten aan op de verschillende E-learningmodules. De modules verschaffen de noodzakelijke pedagogische kennis aan pedagogisch medewerkers. De modules zijn in opdracht van kinderopvanginstellingen ontwikkeld en worden aan geïnteresseerden ter beschikking gesteld via W: eschoollkinderopvang.nl

Het is voor medewerkers een *eye opener* dat ze baby’s op een rustige sensitieve manier aandacht kunnen geven tijdens de dagelijkse verzorgmomenten. Dat communiceren en inspeelen op baby’s geen extra tijd neemt, alleen de dingen die je moet doen met meer aandacht voor het kind. Dus niet verschonen alsof je aan de lopende band staat en ondertussen kletsen

met je collega. ‘Kletsen met de baby’ wordt ineens veel leuker en interessanter dan kletsen met je collega, doordat je beter de baby verstaat en begrijpt.

Investeren in scholing en het borgen van de gewenste werkwijze in richtlijnen is een keuze die werkt! Een nieuwe tijd vraagt nieuwe oplossingen en de oplossingen liggen naar mijn idee in de volgende richting:

Oplossingen voor de ouders:

- beperk het aantal opvangarrangementen. Verzorg de baby met een beperkt aantal vertrouwde verzorgers, vader, moeder en de vaste medewerkers van het kinderdagverblijf. En betrek niet een bonte stoet van andere verzorgers bij de opvang van de jonge baby;
- verdeel de uren die gewerkt worden over meerdere dagen per week. Dus liever 4 dagen wat korter dan 3 dagen lang werken;
- treed op als ‘tolk’ van je baby. Vertel de pedagogisch medewerkers hoe de baby communiceert, wat zijn of haar ritme is en wat hij of zij leuk vindt.

Oplossingen voor de kinderopvang:

- zorg voor gespecialiseerde pedagogisch medewerkers voor de babyopvang en borg deze kennis op de groep en binnen de organisatie;
- investeer in de kwaliteit van medewerkers door gerichte (na)scholing en ondersteuning op de werkvloer.
- zorg voor meer rust in de babygroep door horizontale groepen, vaste combinaties van (groepjes) kinderen met vaste medewerkers op vaste dagdelen;
- ontwikkel pedagogisch inhoudelijke richtlijnen voor de opvang van baby’s op de groep.